

Sygn. akt II Ca 157/15

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO. Teresa Kołbuc

Sędziowie: SSO. Elżbieta Ciesielska (spr)

SSO. Sławomir Buras

Protokolant: sekr. sądowy Karolina Chrapkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 lipca 2015 r. sprawy

z wniosku

R. S.

z udziałem

E. C. (1)

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji wnioskodawcy R. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 4 września 2014 r. sygn. akt VIII Ns 359/10

postanawia: oddalić apelację , zasądzić od R. S. na rzecz E. C. (1) kwotę 1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

II Ca 157/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 września 2014 r. Sąd Rejonowy w Kielcach: - w punkcie 1. ustalił, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków R. S.i E. C. (1)wchodzi: wierzytelność z tytułu szczegółowo wskazanych w uzasadnieniu nakładów na nieruchomości stanowiąca własność E. C. (1), oznaczoną jako działka numer (...)położona w G., dla której Sąd Rejonowy w Kielcach prowadzi księgę wieczystą (...) łącznej wartości 71 478,42 zł oraz komplet mebli wypoczynkowych o wartości 1000 zł;

- w punkcie 2. dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków w ten sposób, iż wierzytelność z tytułu nakładów i komplet mebli przyznał na rzecz E. C. (1) ;

- w punkcie 3. zasądził od E. C. (1) na rzecz R. S. kwotę 26 141,90 zł tytułem spłaty, płatną w terminie jednego miesiąca od uprawomocnienia postanowienia;

- w punkcie 4. zasądził od R. S. na rzecz E. C. (1) kwotę 35 093,64 zł tytułem pożytków;

- w punkcie 5. oddalił żądanie zasądzenia pożytków na rzecz E. C. (1) w pozostałym zakresie;
- w punkcie 6 . oddalił żądanie R. S. o zasądzenie zwrotu nakładów w całości;
- w punkcie 7. zasądził od E. C. (1) na rzecz R. S. kwotę 870,08 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
- w punkcie 8. nakazał pobrać od E. C. (1) i R. S. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Kielcach) kwoty po 1061,19 zł tytułem kosztów sądowych.

Sąd ustalił, iż wyrokiem z dnia 13 maja 2002 r. Sąd Okręgowy w Kielcach w sprawie I C 2708/01 rozwiązał przez rozwód małżeństwo R. S. i E. C. (1) zawarte w dniu 4 stycznia 1997 r. Wyrok uprawomocnił się 4 czerwca 2002 r. W 1994 r. rodzice E. C. (1) kupili a następnie darowali córce niezabudowaną nieruchomość oznaczoną jako działka nr (...) położoną w G.. W 1995 r. rozpoczęli budowę domu. W latach 1995-1996 wybudowali budynek do poziomu stropu nad parterem. Po zawarciu małżeństwa budowę kontynuowali małżonkowie S. dokonując nakładów wskazanych szczegółowo w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia o łącznej wartości 79 167,05 zł. Prace te były częściowo prowadzone także po rozwodzie, ponieważ niedługo po jego orzeczeniu małżonkowie S. pogodzili się, jednak w 2005 r. rozstali się ostatecznie. Budowę domu finansowali ze wspólnych środków małżonkowie S., jednak część prac o łącznej wartości 7688,63 zł sfinansowali rodzice E. C. (1). W trakcie trwania małżeństwa R. S. i E. C. (1) zawarli umowę zakupu na raty samochodu D. (...), raty spłacali ze wspólnych środków, ponieważ jednak nie spłacili wszystkich umowę rozwiązano. W dniu 12 sierpnia 2005 r. R. S. zwrócono kwotę 9620,63 zł. Nie rozliczył się on jednak z tych pieniędzy z żoną. W trakcie trwania małżeństwa małżonkowie S. kupili komplet mebli wypoczynkowych o wartości 1000 zł. W dniu 2 lutego 2002 r. R. S. wraz z bratem kupili samochód A. (...) za cenę 8000 zł. Po rozwodzie samochód uległ wypadkowi. Pieniędźmi uzyskanymi od ubezpieczyciela wnioskodawca podzielił się z bratem, a następnie wspólnie sprzedali auto. Od 1998 r. R. S. był członkiem Spółdzielni Pracy Usługowo-Handlowej (...) gdzie pracował i z tego tytułu posiadał udziały członkowskie. Nabywał je w ten sposób, iż z comiesięcznego wynagrodzenia potrącano mu określoną kwotę z przeznaczeniem na udziały. Na dzień 4 czerwca 2002 r. wnioskodawca posiadał udziały o wartości 6574 zł. Na koniec 2003 r. wartość ta wynosił 8000 zł. W 2004 r. z uwagi na likwidację spółdzielni zostały one przeliczone i wniesione jako wkład do nowoutworzonej Spółki Usługowo-Handlowej (...) Sp. z o.o. Za udziały w spółdzielni o wartości 8000 zł R. S. otrzymał 655 udziałów w spółce o wartości nominalnej 50 zł każdy, tj. w łącznej kwocie 32750 zł, co oznacza, iż za udziały o wartości 6547 zł wnioskodawca nabył 538 udziałów w spółce o wartości 26 900 zł. W 2007 roku R. S. dokupił kolejne 42 udziały w spółce, łącznie posiadał zatem 697 udziałów o wartości 34 850 zł. W 2012 roku sprzedał wszystkie posiadane udziały za kwotę 15 334 zł, w tym udziały w liczbie 538 za kwotę 11 836 zł. Od 2001 roku wnioskodawca otrzymywał wypłaty z tytułu nadwyżki bilansowej spółdzielni, a później dywidendy. Od 2002 do 2010 r. wypłacono mu łącznie kwotę 83 020,50 zł netto, z czego wypłaty obliczone w stosunku do wartości udziałów zgromadzonych przez niego do dnia 4 czerwca 2002 r. stanowiły kwotę 64 925,29 zł.

Ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy poczynił w oparciu o opinię biegłych: z zakresu budownictwa K. P. i księgowości K. O., które nie były kwestionowane przez żadną ze stron a Sąd ocenił je jako rzetelne i wiarygodne. Nadto ustalenia poczyniono w oparciu o dokumenty, zeznania świadków oraz częściowo zeznania stron.

Strony ostatecznie zgodnie wnosili o przyznanie wierzytelności z tytułu nakładów na nieruchomość stanowiącą własność uczestniczki oraz kompletu mebli na rzecz E. C. (1), i w taki też sposób Sąd orzekł w punkcie 2 postanowienia. W związku z przyznaniem tych obydwu składników majątku uczestniczki koniecznym było zasądzenie od niej na rzecz R. S. stosownej spłaty. Sposób wyliczenia tej spłaty na kwotę 26 141,90 zł. został szczegółowo przedstawiony w pisemnym uzasadnieniu (k.471). Przy obliczaniu jej wysokości Sąd Rejonowy wziął pod uwagę wartość udziału uczestniczki w składnikach majątkowych nabytych w trakcie małżeństwa, z których wnioskodawca się z nią nie rozliczył. Takim składnikiem była wartość udziałów w spółdzielni a następnie spółce (...) w dniu uprawomocnienia się wyroku rozwodowego (6574 zł), wartość samochodu marki A. (...) (8000 zł.) oraz wartość środków pieniężnych w kwocie 9620,63 zł. Wyjaśniając kwestie wzięcia pod uwagę w rozliczeniu wartości tych udziałów Sąd Rejonowy wskazał, iż zostały one nabyte w trakcie trwania małżeństwa, zatem na podstawie art. 31 k.r.o. wchodziły w skład

majątku wspólnego byłych małżonków, niezależnie od środków za które zostały nabyte. Wnioskodawca nie zdołał obalić domniemania przynależności do majątku wspólnego przedmiotów nabytych w trakcie trwania wspólności.

Dokonując rozliczeń pomiędzy byłymi małżonkami, za usprawiedliwione Sąd Rejonowy uznał także żądanie zgłoszone przez uczestniczkę, dotyczące zasądzenia na jej rzecz od wnioskodawcy pożytków jakie pobrał on z majątku wspólnego po prawomocnym orzeczeniu rozvodu stron. Uzasadniając orzeczenie dotyczące pożytków zasądzonych na rzecz uczestniczki Sąd Rejonowy wskazał, iż R. S. otrzymywał wypłaty z tytułu nadwyżki bilansowej a następnie dywidendy z uwagi na posiadane udziały w spółdzielni przekształconej następnie w spółkę z o.o. Sąd ustalił, iż z tytułu udziałów zgromadzonych na dzień 4 czerwca 2002r. otrzymał on kwotę 64 925,29 zł. Kwota ta stanowiła pożytki (dochody) z majątku wspólnego, którymi wnioskodawca powinien podzielić się z uczestniczką. Tym samym z tego tytułu E. C. (1) należy się kwota 32 462,64 zł. Ponadto Sąd uznał, że uczestniczce należy się połowa kwoty o jaką wzrosła wartość udziałów od daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego do dnia ich sprzedaży ([11 836 zł – 6574 zł] /2). Łącznie zatem z tytułu pożytków w punkcie 4 Sąd Rejonowy zasądził na rzecz E. C. (1) kwotę 35 093,64 zł (32 462, 64 zł + 2 631 zł). Orzekając o pożytkach Sąd stwierdził, że wnioskodawca nie wykazał, iż pożytki te zainwestował w budowę domu na działce uczestniczki. Sąd zaznaczył przy tym, iż co prawda, już po rozwodzie czynił nakłady na dom, jednak w tym czasie także pracował zawodowo, więc nie można stwierdzić czy środki przeznaczane na budowę pochodziły z wynagrodzenia czy też z dywidend.

Apelację od postanowienia Sądu Rejonowego wywiódł uczestnik, zaskarżając go ostatecznie tylko w zakresie rozliczenia pożytków, zawartego w punkcie 4. Orzeczeniu temu zarzucił:

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie dokonania należytego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego co doprowadziło do przyjęcia, że uczestniczce należna jest od wnioskodawcy kwota 35 093,64 zł tytułem pożytków stanowiąca połowę wartości wypłaconych nadwyżek i dywidend i połowa kwoty, o jaką wzrosła wartość udziałów od daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego do dnia ich sprzedaży, mimo, iż po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego wnioskodawca kwoty pochodzące z wypracowanego zysku inwestował w budowę należącego do niej domu;

- naruszenie prawa materialnego poprzez zaniechanie zastosowania art. 5 k.c. odnośnie zasądzenia pożytków na rzecz uczestniczki w sytuacji, gdy zysk wynikający z nadwyżek, dywidend i kwoty o jaką wzrosła wartość udziałów od daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego do dnia ich sprzedaży, powstało po ustaniu wspólności majątkowej i był wypracowany samodzielnie przez wnioskodawcę.

W piśmie z dnia 29 kwietnia 2015 r. (k. 507) wnioskodawca sprecyzował zakres zaskarżenia apelacji, wskazując, iż obejmuje on jedynie orzeczenie zawarte w punkcie 4 postanowienia i ostatecznie w oparciu o podniesione zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia w tym punkcie i oddalenia wniosku uczestniczki o zasądzenie na jej rzecz kwoty 35 093,64 zł tytułem pożytków, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w pkt 4 i przekazanie go do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne, tym bardziej iż nie zostały one zakwestionowane przez wnioskodawcę.

Ponieważ apelacja dotyczy wyłącznie orzeczenia o pożytkach należnych od R. S. na rzecz E. C. (1) (pkt 4 zaskarżonego postanowienia) swoje rozważania Sąd odwoławczy ograniczył do tego punktu zaskarżonego orzeczenia.

Na wstępie należy jednak wskazać, iż stosownie do art. 31 k.r.o. z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa, obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Co do zasady do majątku wspólnego należą wszystkie inne

przedmioty majątkowe, z wyjątkiem tych, które zostały enumeratywnie wskazane w art. 33 k.r.o. jako składniki majątku osobistego. Ta reguła nie pozostaje w niezgodności z treścią zdania drugiego art. 31 § 1 k.r.o., który konstytuuje tylko istnienie majątku osobistego każdego z małżonków, a nie zasadę przynależności do tych majątków innych przedmiotów niż wskazane w art. 33 k.r.o. Przepis art. 31 § 2 pkt 2 k.r.o. przewiduje, iż w skład majątku wspólnego wchodzi dochody z tego majątku, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków. (por. T. Sokołowski Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz., Lex 2013). Wnioskodawca nie zakwestionował, w apelacji oceny Sądu Rejonowego, iż w skład majątku wspólnego stron wchodziły udziały w Spółdzielni Pracy Usługowo-Handlowej (...) a następnie udziały w Spółce Usługowo-Handlowej (...) Sp. z o.o. Nie kwestionował także faktu, iż posiadane udziały przynosiły zyski początkowo w formie wypłat z tytułu nadwyżki bilansowej a następnie w formie dywidend. Tym samym przyjąć należy, iż kwoty z tytułu nadwyżki bilansowej i dywidend, stanowiły pożytki majątku dorobkowego należne obydwójgu byłym małżonkom, co oznacza, iż powinny zostać rozliczone w toku niniejszego postępowania, jako dochody z majątku wspólnego stron.

Przechodząc do zarzutów apelacji, stwierdzić należy, iż są one niezasadne. Nietrafny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. sformułowany przez skarżącego. Wnioskodawca w toku postępowania i w treści apelacji uzasadniał oddalenie żądania E. C. (1) o zasądzenie pożytków tym, iż uczestniczka „skorzystała” już z tych środków ponieważ zostały one przeznaczone na budowę domu, zatem były nakładem na nieruchomości, która wchodziła w skład jej majątku osobistego. Wskazać jednak należy, iż wnioskodawca w toku postępowania nie zgłosił żądania rozliczenia nakładów jakie czynił na nieruchomości uczestniczki po rozwodzie. Kwota 2631 zł stanowiącej wzrost wartości udziałów w okresie po uprawomocnieniu się wyroku rozwodowego do dnia sprzedaży udziałów przez R. S. nie może być rozliczona jako nakład na majątek osobisty uczestniczki, ponieważ żądanie rozliczenia nakładów sformułowane przez wnioskodawcę w toku sprawy nie obejmowało okresu po 4 czerwca 2002 r. Jego żądanie dotyczyło tylko nakładów poczynionych w trakcie trwania małżeństwa. Zarzut ten nie może być uwzględniony także z tej przyczyny, iż wnioskodawca w żaden sposób nie wykazał by środki z nadwyżki bilansowej i dywidend przeznaczał na budowę domu. Jak zasadnie wskazał Sąd Rejonowy w tym czasie R. S. pracował i nie sposób stwierdzić czy pieniądze na budowę domu pochodziły z dywidend czy też z jego wynagrodzenia za pracę. Przede wszystkim jednak wnioskodawca sam stwierdził, iż kwoty ok. 11 000 zł jaką uzyskał ze sprzedaży udziałów nie zainwestował w budowę. Twierdził także, iż kwotę 56 000 zł „miał wypłaconą niedawno” i też nie zainwestował jej w budowę (zeznania R. S. na rozprawie z dnia 21.06.2012 r. k. 442 v). Stoją one zatem w sprzeczności z treścią zarzutów apelacyjnych. Skoro wedle twierdzeń samego wnioskodawcy ani kwota uzyskana ze sprzedaży udziałów, ani też kwota wypłacona krótko przed datą 21 czerwca 2012 r. (a więc po ustaniu małżeństwa) nie została zainwestowana w budowę domu, to nie może on skutecznie domagać się uznania, iż środki te przeznaczone zostały na czynienie nakładów na majątek osobisty uczestniczki i w ten sposób się z nich już rozliczył. Podkreślenia wymaga również okoliczność, iż po sprecyzowaniu apelacji ostatecznie R. S. kwestionował wyłącznie punkt 4 zaskarżonego postanowienia tj. orzeczenie o pożytkach, nie objął więc zakresem zaskarżenia orzeczenia oddalającego jego roszczenie o zwrot nakładów (pkt 6).

Co do zarzutu naruszenia art. 5 k.c. stwierdzić należy, że on także jest chybiony. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego nie można w sposób generalny wyłączyć możliwości zastosowania art. 5 k.c. przy podziale majątku wspólnego byłych małżonków, ale zaznaczyć należy, że przepis ten znajduje zastosowanie wyjątkowo. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22.01.2009 r. II CSK 251/08, Lex nr 507972). W przedmiotowej sprawie taka wyjątkowa sytuacja nie ma miejsca. Nie ma powodów, by dochód jaki pobrał wnioskodawca z majątku dorobkowego stron w postaci jakim były udziały w spółdzielni a następnie w spółce traktować w inny sposób, niż każdy inny dochód jaki przynoszą składniki majątku wspólnego małżonków. Wnioskodawca nabywał bowiem udziały już po wstąpieniu w związek małżeński, po powstaniu wspólności majątkowej. Nie można zgodzić się ze stanowiskiem wnioskodawcy, iż dochody te zostały „wypracowane” przez wnioskodawcę i dlatego żadna ich część nie należy się uczestniczce. Dochód jaki przynoszą udziały w spółkach jest wypłacany wspólnikom niezależnie od tego czy sami go wypracowali będąc w danej spółce zatrudnieni czy też nie. Nie można zatem, jak zdaje się twierdzić wnioskodawca, przyjąć iż dywidendy i nadwyżka bilansowa mają jakikolwiek „osobisty” charakter, są związane ściśle z faktem, iż dany członek spółdzielni lub wspólnik spółki osobiście wykonuje dla niej jakieś czynności czy świadczy pracę na jej rzecz.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, wobec niezasadności zarzutów podniesionych w apelacji, orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art.520 § 3 k.p.c. Ponieważ wnioskodawca w całości przegrał apelację , winien zwrócić uczestniczce poniesione przez nią koszty na etapie postępowania apelacyjnego , na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 1200 zł (§ 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz. U. 2013, poz. 461).

SSO E. Ciesielska SSO T. Kołbuc SSO Sł. Buras